

אתן השוחד בני-ברק כעלילת-נקמה — או כפתיחה למלחמת-אחים בתיק שייקרא

המשפטי נגד מהנדס כהן

פות לא הספיקו לכסות את צרכי המשפחה הענפה.

★ ★ ★

“עלילה!”

היריעה על מעצרו של אלכסנדר כהן הייתה את חברי מועצת העירייה, לדבר ריחם, בתדהמה. ראש העיר משה בגנו, שהיה נוכח בישיבת ועדת-המשנה של ועדת בניין ערים, בה השמיעו הקבלנים את האשמותיהם, מסר לעתונאים כי היה מופתע ביותר כאשר שמע כי המשטרה התערבה בפרשה. “גמנה ועדת-חקירה פנימית” הבי טיה, “שתחקור את הפרשה. אם המשטרה תביא הוכחות בעניין זה, תסיק העירייה את המסקנה.”

הבעיה, שעמדה בפני הנהלת העירייה, הייתה: האם להפסיק את שירותו של כהן, עד לגמר הבירור המשפטי? היותו נמשך עד קרוב לחצות, מבלי שחברי ההנהלה יוכלו לקבל החלטה כלשהי. כאשר נשאלו על תוצאות הדיון, השיבו בהבעת אמון-רב בכהן. “לקבלן יעקובוביץ”, הצהיר אחד מחברי ההנהלה, “יש כל מיני חשבונות משלו עם מהנדס העיר. הוא אדם פרימיטיבי וממורמר. המסוגל להעליל עלילה זו כנגד קמה.”

ראש העיר, מצידו, הוסיף: “קשה לי להאמין כי אלכסנדר כהן יקבל שוחד. על כל פנים דרשתי ממנו להשיב להאשמות ולתבוע את שני הקבלנים על הוצאת-דיבה או להסיק את המסקנות.”

מכתבו זה לכהן שלח ראש העיר אחרי ששמע את דברי הקבלנים, אולם בטרם הספיק לקבל תשובה נעצר המהנדס. מפי קציני המשטרה שבאו לגבות ממנו עדות בפרשה זו, נודע לראש העיר כי כהן אמנם כתב טיוטת-תשובה, בה הודיע כי אינו אשם וכי יתבע את המלעזים לדיון. אך המכתב החרם עם יתר המיטמטים, בעת חיפושי המשטרה. ולא הגיע לתעודותיו.

מוזכיר העיר אלעזר פרל, בנו של אחד ממייסדי העיר, נראה מהומם לא פחות מחבריו. “זה מעצב מאד”, הרהר, “שגם שמה של בני-ברק מעורב בפרשה כזו. אבל מה אפשר לעשות? זה כנראה הולך לפי אלף-בית: זה התחיל עם אילת, עכשיו זה בני-ברק, ואחריו יהיה התור של האות ג’. מי יודע — אולי גבעתיים תהיה מאחר בחדשות.”

יתכן אמנם כי תורה של גבעתיים מתקרב. אולם נראה כי מאחר, ואולי גם מתרחים, ימשיך שמו של אלכסנדר כהן להיות בחדשות.

שוחד. אולם נודע כי בפרשה זו, לא המש- טרה תחליט על תביעתם של הקבלנים או אי-תביעתם. ההחלטה תתקבל עלידי משרד היועץ המשפטי, אחיו של החשוד.

★ ★ ★

זה האיש

מי הוא האיש שמצא את עצמו לפתע בכותרות ראשיות בעתונות-הערב? אלכסנדר כהן (47) נולד בליבק שבגדר מניה, שנה וחצי אחרי אחיו הרמן (חיים). הוא הספיק לסיים את בית-הספר התיכון בגרמניה, לפני שעלה ארצה והתקבל במוסד הרב קוק בירושלים, שם למד גם אחיו חיים. אולם בעוד שאחיו הבכור פנה למדעי הרוח והתמחה במשפט, נמשך אלכסנדר אל הסכי- ניקה. הוא למד הנדסה בדרמשטדט ובפאריס. סיים את חוק לימודיו בטכניון בחיפה.

לצעיר הגבור והמוכשר ציפתה קריירה מקצועית מושכת. במלחמת העולם השנייה, כמהנדס אזרחי בשרות חברת פלורו, ביצע עבודות רבות עבור הצבא הבריטי בסוריה. מעבודות אלה, בשנת 1945, נתקבל כעוזרו של מהנדס העיר בני-ברק, אחרי שזכה במיכרו.

ארבע-עשרה שנות עבודה בעיריית בני ברק הצעירו את אלכסנדר כהן גבוה מאוד. הוא נתמנה מהנדס ראשי, התייחסו כתיכונן-ערים ובהנדסת-ערים בארצות-הברית, התמנה כמרצה לשמאות בטכניון בחיפה. משכורתו הגיעה ליותר מ-600 ל"י, אשר אליה נוספו הכנסות שונות מעבודות פרטיות, ממתן הרצאות וכתיבת מאמרים מקצועיים רבים. העירייה אף העמידה לרשותו מכונת פרטית, אותה רכש במרוצת הזמן בתשלומים נוחים. מבחינה תומרית לפחות, היה מצבו נוח ביותר.

בחייו האישיים, סבל כהן מטרגדיה. אשתו נפטרה לפני ארבע שנים, אחרי שילדה לו ארבעה ילדים. הוא התחתן שוב, עם מורה לאמנות יוצאת הולאנד, אשר הביאה עמה שלושה ילדים משואתי קודמים. מאז נולדו לזוג שלושה ילדים נוספים. הילדים כולם חברי הפועל המזרחי, כמו אביהם, ובנו הבכור, ידידיה, הינו חבר קיבוץ כפר דרום.

תחילה התגוררה משפחת כהן בבית בן קומה אחת, ברמת-גן. מאוחר יותר הוסיף לו קומה שנייה, הפך אותו לקוטני. חבריו יודעים, כי את הכסף הדרוש סיפק חתנו האמיד. לא פעם אף הצהיר כהן בפני חבריו-לעבודה: “לאשתי יש גולדן רבים כהולאנד”. כסף זה של אשתו נראה לאותם חברים כמקור מובן-מאליו לבניית הבית ולהוצאות אחרות. במידה והכנסותיו השוטף

דבר זה חרתיה את דמם של יעקובוביץ ושלב. “זאת רק נקמה בנו”, טענו בפני חברי ועדת-המשנה, “מפני שלא רצינו לשלם לו יותר שוחד! הוא דרש מאיתנו תשלומים נוספים, וכשסירבנו, התחיל לעשות לנו צרות.”

הצרות כללו, בין השאר, הגשת תביעה משפטית נגדם, על עכירה בבניית בנין אחר. המשפט התקיים בפתח-תקוה והקבי- לנים נקנסו באלף ל"י. נזכר השבוע היועץ המשפטי של העירייה, אשר ניהל את התבי- עה נגד השניים: “יעקובוביץ התרגז מאד וקרא באדישו: “שיעשה מה שיעשה. אבל את נשמתו (של כהן) אני מחזיק בידים!”

למשפט זה ניתנים עתה שני פירושים בבני-ברק. הראשון: שהקבלנים היו בטוחים ביכולתם להזיק למהנדס-העיר, מאחר ונתן בידיהם הוכחות על קבלת-שוחד. השני: כי אז נגמלה בלב יעקובוביץ ההחלטה לסחוף את מהנדס העיר בעלילה קטלנית.

★ ★ ★

התערבות מפלגתית

אשמות שהוזמחו עלידי הקבלנים עוררו תדהמה בעיר. כתג השבועות היו לשיחת-היום בין המתפללים בבתי-הכנסת הרבים. אולם כל העניין יכול היה להיגמר שם, לולא נמצא הגורם המעוניין בפיצוץ הפרשה בציבור. היתה זו סיעת אחדות העבודה בעירייה, אשר עטה על המציאה ודרשה את התערבות המשטרה.

אין כל ספק, כי תביעה זו גרמה אי-נעי- מות לא מעטה למשטרה. שהרי לא בקלות יחשוב קצין על מעצר אחיו של היועץ המשפטי. עמוס בן-גוריון טיפל אישית בתומר; נשלחו בלשים לחקור מסביב להאשמה ובתחילת השבוע נקראו הקבלנים למטה המחוז. כאשר יצאו מן החקירה, אחי רי חצות, היה ברור להם כי הכניסו לא רק את אלכסנדר כהן למצב ביש, אלא אף את עצמם. כי מתן שוחד הוא עבירה לא פחותה מקבלת שוחד. אך נראה כי מה שהקבלנים סיפור והראו למשטרה — תלונות אחדות-העבודה — לא הותירו בפני הקצינים ברירה אלא לעצור את המהנדס. השכם בבוקר יצאו שתי המכוניות לקוטני של כהן.

מבחינה ציבורית, עשויה פרשה זו להסי- תעף לפגם אסתטי נוסף. שני הקבלנים התיי- חייבו בעבירה על החוק, כאשר נתנו שוחד. עתה קיימות שתי אפשרויות: שהמשטרה תגייסם כעדי-המלך, תמחל להם בכך על צבירתם; או שהם ייתבעו לדיון על מתן

כהן בין המתנגדים לתשלומים אלה. לפני ארבע שנים, בוועידת ארגון הקבלנים, תקף אפלבלט בנאומו את שיטת המס המיוחדת של עיריית בני-ברק, טען כי לקבלנים רבים נרמו בפירושו, כי הם יכולים להפר את החוק, אם רק ישתח על המחיר עם האנשים הנכונים. כתום הנאום ניגש אליו אלכסנדר כהן, כולו נרגז, דרש ממנו לחזור בו מן האשמות, ולמחוק את דבריו מפרטי-בל הוועידה. אפלבלט סירב. “הלא לא הוכרתי אותך!” השיב.

★ ★ ★

נשמה אחוזה בדיים

על רקע עכור זה, התגוללה עתה פרשת הקבלנים יעקובוביץ ושלב. ערב הגן השבועות, ביום רביעי, הופיעו השניים בבני- ין העירייה, וזעקים חמס נגד כהן. “אנחנו נספר הכל!” צעקי בפני שבעת חברי ועדת המשנה של ועדת בני-ברק. בראותו אותם קפץ כהן ממקומו, הצהיר: “אני לא יכול לשבת אצלם ולשמע את ההשמצות שלהם!” ובניגוד למקובל עזב את חדר-הישיבה. “אם אתה עונה, לעולם לא תחזור!” קרא אחריו יעקובוביץ.

בפני חברי הועדה הנותרים, גוללו השניים סיפור מדהים. “שילמנו להמהנדס העיר אלף לירות שוחד”, טענו. לדבריהם, שולם השוחד בשלושה תשלומים ויש בידי- הם אף הוכחה ממשית לאמינות טענתם.

מה יכולה להיות הוכחה זו? לפי גירסה אחת, כאשר בא שלב לשלם את השוחד לכהן, ביקש ממנו אישור כלשהו על קבלת הכסף, כדי שיוכל להראותו לשותפו יעקובובי- ביץ. כהן לא נתן כל קבלה; חתת זאת חתם את שמו על תלושי-הביקורת שנתר ובנסק ההמתאות, אחרי שהוא קיבל את ההמתאה. אין על כך כל הוכחה, אולם נר- אה כי זהו חומר-הראיה שהספיק להפעיל את המשטרה.

מה דחף את השניים לגלות את העבירה? יום לפני כן הופיע אלכסנדר כהן בלחית שני פקחים של מחלקת ההגנה העירונית, ליד בית, אותו בונים שני הקבלנים, ברחוב ארונובויץ, בבני-ברק. לפי התוכנית חייבת קומת-הקרקע להיות בנויה רק למחצה, כש- חזית הבית נשענת על עמודים גלויים. כך ברחבה שבין העמודים בנו הקבלנים קירות, כדי להפוך את השטח הפתוח לחניויות — דבר אשר לא קבלן אחד בבני-ברק עשה אותו. אחרי ששילם את התשלום המקובל, עתה השנייה מהנדס-העיר עצמו על שמירת החוק, הורה לפקחים להרוס את הקירות. פועל שניסה להתערב הושטק.